

ΠΟΡΙΣΜΑ
(Άρθρο 4 παρ. 6 του ν. 3094/2003)

ΘΕΜΑ: «Διακρίσεις σε βάρος των γυναικών στις εξετάσεις για την εισαγωγή στις σχολές της ελληνικής αστυνομίας: η συμβατότητα του π.δ. 90/2003 με τις διατάξεις του ν. 3488/2006 και της Οδηγίας 2006/54/ΕΚ»

Ιστορικό

Ο Συνήγορος του Πολίτη (στο εξής «ΣΤΠ»), στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του ως φορέας παρακολούθησης της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας (ν. 3488/2006, άρθρο 13), έγινε αποδέκτης αναφορών με αντικείμενο διακρίσεις σε βάρος των γυναικών κατά την εισαγωγή στις σχολές της Ελληνικής Αστυνομίας (ΕΛ.ΑΣ.). Συγκεκριμένα οι αναφερόμενες διαμαρτυρήθηκαν για τον αποκλεισμό τους από τη διαδικασία επιλογής λόγω του ότι δεν πληρούν το κριτήριο του ελάχιστου - κοινού για τα δύο φύλα - ορίου ύψους (1.70) και παράλληλα ενημέρωσαν ότι προσέφυγαν στις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καταγγέλλοντας παραβίαση της κοινοτικής νομοθεσίας περί ισότητας των φύλων.

Μεταξύ των στοιχείων που τέθηκαν υπόψη του ΣΤΠ από τις αναφερόμενες, περιλαμβανόταν και το με α.π. 6000/2/2914-α/18.11.2009 απαντητικό έγγραφο της ΕΛ.ΑΣ., στο οποίο διατυπώνονταν οι ακόλουθες απόψεις:

- Ο επαναπροσδιορισμός του κοινού ελαχίστου αναστήματος και των ενιαίων ορίων των αθλητικών δοκιμασιών που εισάγονται με τις διατάξεις του πδ 90/2003 βασίστηκε, κατά πρώτο λόγο, στην αποκατάσταση μιας πραγματικής ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και κατά δεύτερο λόγο, στον χαρακτήρα και την αποστολή της ΕΛ.ΑΣ., η οποία απαιτεί αυξημένο επίπεδο φυσικής δύναμης και ιδιαίτερα σωματικά προσόντα.
- Το Συμβούλιο της Επικρατείας (εφεξής «ΣΤΕ») έχει αποφανθεί (απόφαση 1247/2008) ότι η καθιέρωση κοινού ελάχιστου αναστήματος για την εισαγωγή ανδρών και γυναικών στις Αστυνομικές Σχολές δεν συνιστά αδικαιολόγητη απόκλιση από την αρχή της ισότητας των φύλων.
- Το άρθρο 9 του ν. 3304/2005¹ (ο οποίος ωστόσο δεν αφορά στις διακρίσεις λόγω φύλου) ορίζει ότι δεν συνιστά ανεπίτρεπτη διάκριση η διαφορετική μεταχείριση που βασίζεται σε χαρακτηριστικό [...]το οποίο, λόγω της φύσης των συγκεκριμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή του πλαισίου εντός του οποίου αυτές ασκούνται, αποτελεί ουσιαστική και καθοριστική επαγγελματική προϋπόθεση και εφόσον ο οικείος σκοπός είναι θεμιτός και η προϋπόθεση ανάλογη.
- Η διάταξη του άρθρου 14 εδ. 2 της Οδηγίας 2006/54/ΕΚ ορίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν, όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, ότι η διαφορετική μεταχείριση που βασίζεται σε χαρακτηριστικό στοιχείο σχετικό με το φύλο δεν συνιστά διάκριση όταν, ως εκ της φύσεως των συγκεκριμένων

¹ ΝΟΜΟΣ ΥΠ" ΑΡΙΘ. 3304/2005 - ΦΕΚ: 16/Α (27/01/2005) Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή λόγω του πλαισίου στο οποίο ασκούνται, το χαρακτηριστικό αυτό αποτελεί πραγματική και καθοριστική επαγγελματική προϋπόθεση, εφόσον ο στόχος της είναι νόμιμος και η προϋπόθεση είναι ανάλογη.

- Συνεπώς, η θέσπιση ενιαίων κριτηρίων για άνδρες και γυναίκες είναι θεμιτή, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, και σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας.

Επίσης, τέθηκε υπόψη του ΣτΠ το από 17.11.2009 έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (προς μία αναφερόμενη), με το οποίο οι υπηρεσίες της δήλωσαν ενήμερες για το ζήτημα και τόνισαν ότι είχαν θέσει εγγράφως στις αρμόδιες ελληνικές αρχές, ήδη από τις 29.5.2009, το ζήτημα της συμβατότητας του ΠΔ 90/2003 με το άρθρο 14 της Οδηγίας 2006/54/ΕΚ. Οι ελληνικές αρχές απήντησαν στις 15.09.2009, αναφέροντας ότι πρόκειται να συσταθεί επιτροπή εμπειρογνομόνων για να εξετάσει το θέμα και να δώσει τεκμηριωμένη απάντηση. Επισημάνθηκε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τελεί εν αναμονή των ενεργειών της ελληνικής διοίκησης.

Στις 5.11.2009 ο ΣτΠ απέστειλε έγγραφο προς το Γραφείο Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, με το οποίο ζητούσε την παροχή στοιχείων ώστε να μπορέσει να μελετήσει την επίπτωση των διατάξεων του ΠΔ 90/2003 στην εισαγωγή των γυναικών στις Σχολές της Αστυνομίας. Συγκεκριμένα, η παροχή στοιχείων αφορούσε τον αποκλεισμό των γυναικών από τις δοκιμασίες αυτές τόσο κατά το στάδιο της υπομέτρησης όσο και κατά το στάδιο των αθλητικών δοκιμασιών. Στις 29.01.2010 ο ΣτΠ έλαβε απάντηση από την ΕΛ.ΑΣ. με επισυναπτόμενους σχετικούς πίνακες (έγγραφο του 5^{ου} Γραφείου της Διεύθυνσης Αστυνομικού Προσωπικού με α.π. 6000/2/2944-α/29.10.2010).

Στη συνέχεια, ο ΣτΠ εκλήθη από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (Τμήμα Ευρωπαϊκών Θεμάτων και Συνεργασίας με τις Υπηρεσίες της Ε.Ε.), να συμμετάσχει στις 11.12.2009 σε συνάντηση εκπροσώπων των εμπλεκόμενων φορέων. Στη συνάντηση αυτή, στην οποία μετείχαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εργασίας, της ΕΛ.ΑΣ, και της Γενικής Γραμματείας Ισότητας του Υπ. Δικαιοσύνης, αποφασίσθηκε να ζητηθούν οι απόψεις της ηγεσίας της ΕΛ.ΑΣ. επί του θέματος και οι προτεινόμενες λύσεις, εν όψει της απάντησης που έπρεπε να δοθεί μέχρι τα τέλη Ιανουαρίου 2010 στις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σε επόμενη τηλεφωνική επικοινωνία του ΣτΠ με τον Προσωπάρχη της ΕΛ.ΑΣ. Ταξίαρχο Κων. Κορμά, πληροφορηθήκαμε ότι η Διεύθυνση Προσωπικού είχε ετοιμάσει μια εισήγηση επί του θέματος, επί της οποίας αρμόδιος να αποφανθεί είναι ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη. Έκτοτε δεν υπήρξε άλλη ενημέρωση του ΣτΠ για την πρόοδο της υπόθεσης.

Με βάση τα παραπάνω και έχοντας ολοκληρώσει τη μελέτη του συνόλου των στοιχείων που τέθηκαν υπόψη του, καθώς και της ισχύουσας νομοθεσίας και νομολογίας, ο ΣτΠ προβαίνει στη σύνταξη του παρόντος πορίσματος, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 4 του ν. 3094/2003, το οποίο γνωστοποιείται και κοινοποιείται αρμοδίως.

I. Ισχύουσα νομοθεσία

Με το άρθρο 20 του ν. 3103/2003 καταργήθηκε το ποσοστό του 15% επί του συνολικού αριθμού των εισακτέων στις αστυνομικές σχολές², που είχε προβλεφθεί

² Με το ν. 2226/1994 θεσμοθετείται η εισαγωγή σπουδαστών στη Σχολή Αστυφυλάκων και στη Σχολή Αξιωματικών της ΕΛ.ΑΣ. με το σύστημα των γενικών εξετάσεων και καθορίζεται ποσοστώς των εισαγομένων στις Σχολές αυτές γυναικών, η οποία δεν μπορούσε να υπερβαίνει το 20% για τη Σχολή Αστυφυλάκων και το 15% για τη Σχολή Αξιωματικών. Στη συνέχεια το δεύτερο εδάφιο της περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 2226/1994 (ΦΕΚ 122 Α') αντικαθίσταται με το άρθρο 12, απρ. 1 του ν. 2713/1999 με το οποίο το ποσοστό των εισαγόμενων στις Αστυνομικές Σχολές γυναικών καθορίζεται σε 15% επί του συνολικού αριθμού εισακτέων, με την αιτιολογία ότι αυτό αντιστοιχεί

ως περιορισμός για την είσοδο των γυναικών, και ορίστηκε ότι στις Αστυνομικές Σχολές εισάγονται εφεξής άνδρες και γυναίκες και «τα προσόντα των υποψηφίων και οι προκαταρκτικές εξετάσεις στις οποίες υποβάλλονται, είναι κοινές και για τα δυο φύλα». Στη συνέχεια με το ΠΔ 90/2003 (ΦΕΚ 82Α/ 13-04-2003) τροποποιήθηκε η διάταξη του ΠΔ 4/1995 (ΦΕΚ 1Α/10-01-1995), σύμφωνα με την οποία το ελάχιστο ανάστημα ήταν για τους άνδρες 1.70 εκ και για τις γυναίκες 1.65 εκατοστά, και ανέβηκε το ελάχιστο όριο ύψους κατά πέντε εκατοστά, μόνο για τις γυναίκες. Όσον αφορά στις αθλητικές δοκιμασίες, αυτές έχουν υποστεί τροποποιήσεις, οι οποίες παρατίθενται συγκριτικά με το προηγούμενο καθεστώς, προκειμένου να καταστούν σαφείς οι επιπτώσεις των αλλαγών στις γυναίκες υποψήφιας:

Δοκιμασία	ΠΔ 4/1995 και ΠΔ 34/1996 (ανά φύλο)	ΠΔ 90/2003 και ΠΔ 76/2006 (κοινά)	Αύξηση σε βάρος των γυναικών
Άλμα σε μήκος	τουλάχιστον 3,5 μ. οι άνδρες και 2,5 μ. οι γυναίκες (τρεις προσπάθειες)	με φόρα τουλάχιστον 3,60 μ. (τρεις προσπάθειες).	Κατά 1 μέτρο και 10 εκατοστά
Άλμα σε ύψος	τουλάχιστον 1,00 μ. οι άνδρες και 0,80 μ. οι γυναίκες (τρεις προσπάθειες)	με φόρα τουλάχιστον 1,05 μ. (τρεις προσπάθειες).	Κατά 25 πόντους
Δρόμος	1000 μ. οι άνδρες και 800 μ. οι γυναίκες μέσα σε χρόνο 4' και 20'' (μία προσπάθεια)	σε χρόνο 4' και 20'' (μία προσπάθεια).	200 επιπλέον μέτρα στον ίδιο χρόνο
Δρόμος 100 μ.		σε χρόνο 16'' (μία προσπάθεια).	Νέο άθλημα
Ρίψη σφαίρας (7,275 χλγ.)		σε απόσταση τουλάχιστον 4,50 μ., ως μέσο όρο	Ρίψη με το ανδρικό ριπτικό όργανο

Περαιτέρω, με το άρθρο 5 παρ. 1 του ν. 3488/06 (ΦΕΚ Α 191) απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου η λόγω οικογενειακής κατάστασης όσον αφορά στους όρους πρόσβασης στη μισθωτή ή μη απασχόληση ή γενικά στην επαγγελματική ζωή, περιλαμβανομένων των κριτηρίων επιλογής και των όρων πρόσληψης. Με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου απαγορεύεται η χρήση κριτηρίων και στοιχείων που καταλήγουν σε άμεση ή έμμεση διάκριση με βάση το φύλο, όσον αφορά σε προκηρύξεις, εγκυκλίους και κανονισμούς που αφορούν σε επιλογή προσώπων, μεταξύ άλλων και για την παροχή επαγγελματικής εκπαίδευσης με σκοπό την πρόσβαση σε ορισμένο επάγγελμα. Περαιτέρω σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 3 περ. α και β. του ν. 3488/2006 άμεση διάκριση συντρέχει «όταν ένα πρόσωπο υφίσταται, για λόγους φύλου, μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν που υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο ένα άλλο πρόσωπο σε ανάλογη κατάσταση» και έμμεση διάκριση συντρέχει «όταν μία εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική θα μπορούσε να θέσει σε μειονεκτική θέση τους

στον αριθμό του αστυνομικού προσωπικού που ασκεί δραστηριότητες για την άσκηση των οποίων ο παράγων φύλο δεν ασκεί επιρροή, ενώ το λοιπό αστυνομικό προσωπικό, λόγω της φύσης της αποστολής της Ελληνικής Αστυνομίας, εκτελεί, δραστηριότητες, οι οποίες για την άσκησή τους απαιτούν αυξημένο επίπεδο μυϊκής δύναμης, ταχύτητας και αντοχής, «κριτήρια τα οποία, κατά τα διδάγματα της κοινής λογικής και πείρας, διαθέτουν, λόγω βιολογικών ιδιαιτεροτήτων, οι άνδρες». Η εν λόγω ποσόστωση προσβλήθηκε επανειλημμένως ενώπιον των δικαστηρίων και εν τέλει οδηγήθηκε σε κατάργηση, αφού με την 1918/1998 απόφαση της Ολομελείας του ΣτΕ διεγνώσθη η αντισυνταγματικότητα των ανωτέρω διατάξεων, κατά το μέρος που θεσπίζονταν με αυτές περιορισμοί με τη μορφή ποσοτώσεων, στην πρόσβαση των γυναικών στο αστυνομικό επάγγελμα. Στο σημείο λοιπόν που εγκαταλείπονται οι ποσοτώσεις ως τρόπος ελέγχου της πρόσβασης των γυναικών στις Σχολές αυτές, με το άρθρο 20 του Ν. 3103/2003 ορίζεται ότι στις Αστυνομικές Σχολές εισάγονται άνδρες και γυναίκες και «τα προσόντα των υποψηφίων και οι προκαταρκτικές εξετάσεις στις οποίες υποβάλλονται, είναι κοινές και για τα δυο φύλα».

εκπροσώπους του ενός φύλου σε σύγκριση με τους εκπροσώπους του άλλου φύλου, εκτός αν αυτή η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικώς από νόμιμο στόχο και τα μέσα για την επίτευξη του εν λόγω στόχου είναι πρόσφορα και αναγκαία». Τέλος, με το άρθρο 17 του ν. 3488/2006 προβλέπεται ότι όταν ένα πρόσωπο ισχυρίζεται ότι υφίσταται διάκριση λόγω φύλου και επικαλείται ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρχής γεγονότα ή στοιχεία από τα οποία πιθανολογείται άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου, ο καθ' ου φέρει το βάρος να αποδείξει στο δικαστήριο ή σε άλλη αρμόδια αρχή ότι δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών.

Σημειώνεται ότι ο ν. 3488/2006 για την «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας και άλλες συναφείς διατάξεις» ενσωμάτωσε την οδηγία 2002/73/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Σεπτεμβρίου 2002, στην ελληνική έννομη τάξη. Η οδηγία αυτή ήδη αντικαταστάθηκε από τις διατάξεις της Οδηγίας 2006/54/ΕΚ για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα, εργασίας και απασχόλησης. Η εν λόγω Οδηγία αναδιατυπώνει, κωδικοποιεί και επικαιροποιεί, με βάση τις εξελίξεις στη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων³, τις διατάξεις για την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών στον τομέα της εργασίας. Ειδικότερα το άρθρο 14 της εν λόγω Οδηγίας προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι η διαφορετική μεταχείριση που βασίζεται σε χαρακτηριστικό στοιχείο σχετικό με το φύλο δεν συνιστά διάκριση όταν, ως εκ της φύσεως των συγκεκριμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή λόγω του πλαισίου στο οποίο ασκούνται, το χαρακτηριστικό αυτό αποτελεί πραγματική και καθοριστική επαγγελματική προϋπόθεση, εφόσον ο στόχος της είναι νόμιμος και η προϋπόθεση είναι ανάλογη. Η οδηγία 2006/54/ΕΚ δεν αναιρεί την υποχρέωση των κρατών-μελών να προσαρμόσουν το δίκαιό τους στις διατάξεις της οδηγίας 2002/73/ΕΚ, την οποία ουδόλως τροποποιεί ως προς τις ρυθμίσεις που μας ενδιαφέρουν.

II. Σχετικά ερευνητικά δεδομένα

Παρακάτω παρατίθενται διαθέσιμα στοιχεία από επιστημονικές έρευνες και απόψεις εμπειρογνομώνων, τα οποία επιτρέπουν να ελεγχθεί η ορθότητα του ισχυρισμού της ΕΛ.ΑΣ. ότι τα κοινά για τα δύο φύλα ελάχιστα όρια ύψους που εισάγονται με το ΠΔ 90/2003 αποβλέπουν στην αποκατάσταση της πραγματικής ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Πρόκειται για δυο έρευνες, σχετικά με το μέσο ύψος των Ελλήνων και Ελληνίδων, καθώς και για τις απαντήσεις του ΣΕΓΑΣ και της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής προς τον ΣΤΠ, όταν τους ζητήθηκε η άποψή τους ως εμπειρογνομώνων, σχετικά με τα όρια των κοινών αθλητικών δοκιμασιών, τόσο για τις Σχολές της ΕΛ.ΑΣ. όσο και για τις στρατιωτικές σχολές (ΑΣΕΙ και ΑΣΣΥ):

A. Έρευνα 1^η:

Η έρευνα αυτή πραγματοποιήθηκε σε δείγματα περίπου 5.000 αγοριών και 5.000 κοριτσιών από όλη την Αττική, από την Α΄ Παιδιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών υπό τον Καθηγητή Γ.Π. Χρούσο, το 2000-2001, και τα αποτελέσματά της

³ Οι προϊσχύουσες Οδηγίες καταργήθηκαν αυτοδικαίως, με την λήξη της προθεσμίας ενσωμάτωσης της αναδιατυπωμένης Οδηγίας, στις 15 Αυγούστου του 2009. Η Ελλάδα δεν έχει ακόμη ολοκληρώσει τη διαδικασία ενσωμάτωσης της Οδηγίας, πράγμα το οποίο ωστόσο δεν σημαίνει ότι οι διατάξεις της εν λόγω Οδηγίας δεν έχουν ισχύ για την ελληνική έννομη τάξη. Αντιθέτως, υπό τις προϋποθέσεις που τίθενται σε σχετικές αποφάσεις του ΔΕΚ (Απόφαση Van Gend en Loos, Υπόθεση 26/62, απόφαση Franz Grad της 6^{ης} Οκτωβρίου 1970, Απόφαση Ratti της 5^{ης} Απριλίου 1979, Απόφαση Van Duyn της 4^{ης} Δεκεμβρίου 1974, Απόφαση Marshall της 26^{ης} Φεβρουαρίου 1986), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει το άμεσο αποτέλεσμα των Οδηγιών, ως αποτέλεσμα κάθετου χαρακτήρα (ισχύει σε διαφορές μεταξύ Κράτους και ιδιωτών) και μόνο μετά τη λήξη της προθεσμίας ενσωμάτωσης, πράγμα το οποίο συμβαίνει στην περίπτωση μας.

δημοσιεύονται στην σχετική ιστοσελίδα της Κλινικής. Όπως αναφέρεται στην σχετική εισήγηση, τα αποτελέσματα αυτά συμφωνούν απόλυτα με τις πρόσφατες αναλύσεις του ενήλικου ελληνικού πληθυσμού σε περίπου 16.000 άτομα που έγιναν από το Εργαστήριο Υγιεινής και Επιδημιολογίας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών υπό την εποπτεία του καθηγητή Δ. Τριχοπούλου και της καθηγήτριας Αντωνίας Τριχοπούλου (Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Ιατρικής και Κοινωνίας, www.nut.gr) Σύμφωνα με την έρευνα αυτή, το σημερινό μέσο ύψος των 18χρονων αγοριών είναι 177 εκατοστά ενώ των κοριτσιών 163 εκατοστά αντίστοιχα. Τα αντίστοιχα διαγράμματα ευρίσκονται στην ιστοσελίδα της Κλινικής.

B. Έρευνα 2^η:

Η εν λόγω έρευνα τιτλοφορείται «Εθνική Ανθρωποκεντρική Έρευνα» και αποτυπώνει τη σωματοδομή του ελληνικού πληθυσμού. Πραγματοποιήθηκε σε δείγμα 2000 ατόμων σε Αθήνα, Βόλο, Καλαμάτα και Σύρο, από το ΕΛΚΕΔΕ Κέντρο Τεχνολογίας και Σχεδιασμού ΑΕ, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Πειραιά και το Ινστιτούτο Σωματομετρίας. Τα αποτελέσματά της δημοσιεύθηκαν στα ΝΕΑ στις 30.10.2009. Ο ΣΤΠ ήρθε σε επαφή με το ΕΛΚΕΔΕ και έχει στα χέρια του αντίγραφο των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Σύμφωνα και με την έρευνα αυτή, ο μέσος Έλληνας έχει ύψος 1,76 ενώ η μέση Ελληνίδα έχει ύψος 1,63. Η νέα γενιά εμφανίζεται ψηλότερη συγκριτικά με τις προηγούμενες, και στις ηλικίες 20-24, οι άνδρες έχουν μέσο όρο ύψους 178.1 ενώ οι γυναίκες 163.2. ωστόσο, και στις νεότερες γενιές, όπως επισημαίνει η έρευνα, η διαφορά ύψους μεταξύ ανδρών και γυναικών παραμένει σταθερά μεγάλη (πάνω από 10 πόντους).

Συνεπώς, το τεθέν ως κριτήριο από την ΕΛ.ΑΣ. ελάχιστο ανάστημα των 1,70 εκ. απέχει 7 πόντους προς τα άνω από το μέσο ύψος της Ελληνίδας, απαιτώντας από την επιτυχή υποψήφια να είναι ιδιαζόντως υψηλού αναστήματος για γυναίκα (απαίτηση στην οποία, σύμφωνα με τα διαγράμματα του ΕΛΚΕΔΕ, ανταποκρίνεται μόλις το 20% του ελληνικού γυναικείου πληθυσμού) Αντίθετα, το ίδιο ελάχιστο ανάστημα (1.70) απέχει οκτώ πόντους προς τα κάτω από το αντίστοιχο μέσο ύψος των Ελλήνων ανδρών (1.78), απαιτώντας να είναι ο επιτυχής υποψήφιος αναστήματος μετρίου προς το χαμηλό για άνδρα, απαίτηση στην οποία ανταποκρίνεται άνω του 80% του αντίστοιχου ανδρικού πληθυσμού).

III. Οι απόψεις του ΣΤΠ

A. Οι διαπιστώσεις του ΣΤΠ από την στατιστική ανάλυση των στοιχείων που χορηγήθηκαν από την ΕΛ.ΑΣ.

Πίνακας 1. Αιτήσεις που υποβλήθηκαν

Έτος	Αιτήσεις ανδρών	Αιτήσεις γυναικών	Ποσοστό αιτήσεων γυναικών σε σχέση με τις αιτήσεις ανδρών	Σύνολο αιτήσεων	Ποσοστό αιτήσεων γυναικών επί του συνόλου
2003	7730	1606	20,7%	9336	17,2%
2004	7062	1675	23,7%	8737	19,1%
2005	10625	2289	21,5 %	12914	17,7%
2006	10388	2186	21%	12547	17,4%
2007	7493	1528	20,3%	9021	16,9%
2008	6047	1186	19,6%	7233	16,3%
2009	5985	1206	20,1%	7191	16,7%

Το πρώτο συμπέρασμα, το οποίο συνάγεται από το σύνολο των υποβληθεισών αιτήσεων, είναι ότι οι αιτήσεις των γυναικών αντιπροσωπεύουν περίπου το 1/5 των

αιτήσεων των ανδρών και λιγότερο από το 1/15 του συνολικού αριθμού των αιτήσεων. Αυτό ενισχύει τους ισχυρισμούς μίας εκ των αναφερομένων ότι οι διατάξεις του ΠΔ 90/2003 περί ελάχιστου αναστήματος και κοινών ορίων στις αθλητικές δοκιμασίες δρουν αποθαρρυντικά για την πλειοψηφία των γυναικών που επιθυμούν να συμμετέχουν στις εξετάσεις για τις σχολές της ΕΛ.ΑΣ. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι για την συμμετοχή στις ειδικές δοκιμασίες απαιτείται σκληρή προπόνηση, επιπλέον της εντατικής μελέτης που απαιτείται για την επιτυχία στις πανελλήνιες εξετάσεις, είναι σαφές ότι υποψήφιος ο οποίος απέχει πολύ σε ύψος (άνω των 3 πόντων πιθανόν) δεν θα υποβάλει καν αίτηση συμμετοχής στις δοκιμασίες αυτές.

Πίνακας 2. Ποσοστά αποκλεισθέντων κατά φύλο μετά τις σωματομετρικές εξετάσεις και αθλητικές δοκιμασίες

Έτος	Σύνολο αποκλεισθέντων ανδρών	Ποσοστό επί των αιτήσεων	Σύνολο αποκλεισθεισών γυναικών	Ποσοστό επί των αιτήσεων
2003	114	1,47%	505	31,4%
2004	89	1,26%	420	25%
2005	316	2,97%	736	32,1%
2006	149	1,43%	400	18,2%
2007	70	0,93%	180	11,7%
2008	23	0,38%	123	10,3%
2009	167	2,7%	216	17,9%

Σε σύγκριση με τον προηγούμενο πίνακα, παρατηρούμε ότι, ενώ ο αριθμός των αιτήσεων των γυναικών είναι κατά πολύ μικρότερος του αριθμού των ανδρών (1/5 και λιγότερο), οι γυναίκες που αποκλείονται μετά τις σωματομετρικές εξετάσεις και αθλητικές δοκιμασίες, είναι πολλαπλάσιες των ανδρών (από το χαμηλότερο ποσοστό του έτους 2008:0,38% ποσοστό αποκλεισθέντων ανδρών σε 10,3% ποσοστό αποκλεισθεισών γυναικών, μέχρι το υψηλότερο ποσοστό του έτους 2003: ποσοστό αποκλεισθέντων ανδρών 1,47% με ποσοστό αποκλεισθεισών γυναικών 31,4%).

Πίνακας 3. Επιτυχόντες που εισήχθησαν, κατά φύλο, σε σχέση με τις υποβληθείσες αιτήσεις

Έτος	Σύνολο αιτήσεων	Εισαχθέντες	Ποσοστό	Εισαχθείσες	Ποσοστό
2003	9336	1073	11,4%	127	1,3%
2004	8737	1081	12,3 %	209	2,3 %
2005	12914	1688	13,0 %	292	2,26 %
2006	12547	1232	9,8 %	268	2,1 %
2007	9021	1566	17,3 %	319	3,5 %
2008	7233	1224	16,9 %	406	5,6 %
2009	7191	1875	26,0 %	325	4,5 %

Από τον πίνακα αυτό προκύπτει ένα αξιοσημείωτα ισχνό ποσοστό εισαχθεισών γυναικών, επί του συνολικού αριθμού των αιτήσεων που υποβλήθηκαν, αποτέλεσμα το οποίο οφείλεται τόσο στον μικρό αριθμό των υποβληθεισών αιτήσεων εκ μέρους των γυναικών όσο και στον αποκλεισμό μιας πολύ μεγάλης μερίδας γυναικών στις σωματομετρικές εξετάσεις και αθλητικές δοκιμασίες. Υπάρχουν και πολλά άλλα συμπεράσματα τα οποία μπορούν να εξαχθούν από το συγκεντρωτικό πίνακα που απέστειλε η ΕΛ.ΑΣ. αλλά προς το παρόν θα περιοριστούμε στα προαναφερθέντα, τα οποία είναι επαρκή ενόψει των θέσεων που υποστηρίζουμε παρακάτω.

B. Η θεμελίωση της έμμεσης διάκρισης λόγω φύλου

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία περί απαγόρευσης των διακρίσεων λόγω φύλου ως προς την πρόσβαση στην απασχόληση και την επαγγελματική εκπαίδευση υποχρεώνει, ήδη από το 1976, την ελληνική Πολιτεία να εξασφαλίσει την πρόσβαση των γυναικών σε επαγγέλματα που άλλοτε θεωρούνταν αποκλειστικά ανδροκρατούμενα, όπως αυτό του αστυνομικού. Η ελληνική διοίκηση φάνηκε αρχικά να αντιστέκεται σε αυτές τις αλλαγές, θέτοντας νομοθετικούς περιορισμούς, με τη μορφή αρνητικών ποσοστώσεων, στη δυνατότητα αυτή. Οι περιορισμοί αυτοί αποσκοπούσαν στην είσοδο των γυναικών σε συγκεκριμένες θέσεις, κατά κανόνα «μη μάχιμες», εντός της αστυνομικής δύναμης, στις οποίες, όπως αναφέρεται στη σχετική νομοθεσία, ο παράγων «φύλο» δεν ασκεί επιρροή. Αντίθετα οι «μάχιμες» θέσεις επιφυλάσσονταν αρχικά μόνο στους άνδρες, με την αιτιολογία ότι «απαιτούν αυξημένο επίπεδο μυϊκής δύναμης, ταχύτητας και αντοχής, κριτήρια τα οποία, κατά τα διδάγματα της κοινής λογικής και πείρας, διαθέτουν, λόγω βιολογικών ιδιαιτεροτήτων, οι άνδρες».

Από το 2003, έτος που εγκαταλείπονται οι ποσοστώσεις στην εισαγωγή των γυναικών στις Σχολές της Αστυνομίας, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν (ΣτΕ 1917/1998), εισάγεται η κατά 5 πόντους αύξηση του ελαχίστου αναστήματος των γυναικών, με το ελάχιστο ανάστημα για τους άνδρες να παραμένει στο 1.70 εκ., και αναμορφώνονται πλήρως οι αθλητικές δοκιμασίες. Όπως προκύπτει από την παράθεση των κριτηρίων των ΠΔ 4/1995 και ΠΔ 34/1996 (ισχύοντα κατά την περίοδο των ποσοστώσεων), σε αντιδιαστολή με τα κριτήρια των ΠΔ 90/2003 και ΠΔ 76/2006, τα θεσπιζόμενα κοινά όρια στις προϋπάρχουσες δοκιμασίες, είναι κατά πολύ ανώτερα των όσων ίσχυαν πριν για τις γυναίκες, και μάλιστα υπερβαίνουν και τα όσα ίσχυαν προηγουμένως για τους άνδρες (άλμα σε μήκος από 3,5 σε 3,6 μέτρα, άλμα σε ύψος από 1 μ σε 1,05 μέτρα). Επιπλέον προστίθενται: ο δρόμος 100 μέτρων σε 16'' και η ρίψη της σφαίρας, η οποία σημειωτέον, αποτελεί το ανδρικό ριπτικό όργανο των 7,275 χλγ αντί του γυναικείου των 4 χλγ, το οποίο είναι εκείνο που χρησιμοποιούν παγκοσμίως οι αθλήτριες σφαιροβόλοι.

Στο απαντητικό της έγγραφο προς το ΣτΠ η ΕΛ.ΑΣ. προβάλλει τον προπαρατεθέντα ισχυρισμό, ότι: *«με τις διατάξεις του Πδ 90/2003 ανακαθορίστηκαν αφενός μεν σε ενιαία βάση οι αθλητικές δοκιμασίες στις οποίες υποβάλλονται οι υποψήφιοι (αγωνίσματα και επιδόσεις) αφετέρου δε, το ελάχιστο όριο αναστήματος (αδιακρίτως φύλου) στο 1.70 εκ. Ο ανωτέρω επαναπροσδιορισμός στηρίχθηκε, κατά πρώτο λόγο, στην αποκατάσταση μιας πραγματικής ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και κατά δεύτερο λόγο, στον χαρακτήρα και την αποστολή της ΕΛ.ΑΣ., βάσει των οποίων, η αντιμετώπιση της σύγχρονης εγκληματικότητας, η τήρηση της τάξεως σε πολλούς τομείς της κοινωνικής ζωής, κάτω από δυσμενείς τοπικές και χρονικές συνθήκες, με εναλλασσόμενο και συνεχές καθ' όλο το 24ώρο ωράριο, απαιτούν από το προσωπικό να διαθέτει, εκτός των πνευματικών προσόντων, και αυξημένο επίπεδο φυσικής δύναμης, ιδιαίτερα σωματικά προσόντα, ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στις επαγγελματικές του υποχρεώσεις με επιτυχία».*

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, **ο ΣτΠ εκφράζει τη θέση** ότι η θέσπιση κοινού για τα δύο φύλα ελαχίστου αναστήματος 1.70 εκ και η αύξηση των ορίων των ήδη υφιστάμενων αθλητικών δοκιμασιών, στα όρια που ίσχυαν πριν για τους άνδρες, καθώς και η προσθήκη νέων δοκιμασιών, με ήδη ισχύοντα ανδρικά κριτήρια (σφαίρα με ριπτικό όργανο αυτό των ανδρών), **συνιστούν έμμεση δυσμενή διάκριση λόγω φύλου**, δεδομένου ότι:

- Μία κατά φαινόμενο ουδέτερη ρύθμιση (πρόβλεψη κοινού ορίου ύψους) πλήττει καταφανώς μεγαλύτερο αριθμό γυναικών από ότι ανδρών, όπως αποδεικνύεται από τα στοιχεία που προπαρατέθηκαν, διότι θέτει πρόσωπα

του γυναικείου φύλου σε περισσότερο μειονεκτική θέση σε σύγκριση με πρόσωπα του ανδρικού φύλου,

- Η μειονεκτική θέση προκύπτει από το γεγονός ότι για να γίνει δεκτή μία γυναίκα στις εξετάσεις για την εισαγωγή στις σχολές της ΕΛ.ΑΣ. πρέπει να υπερβαίνει κατά εφτά (7) πόντους (170 πόντους) το μέσο όρο ύψους (163 εκ.) των γυναικών ηλικίας 18 ετών, ενώ αντίστοιχα ένας άνδρας αρκεί να είναι εφτά πόντους χαμηλότερου ύψους σε σχέση με το αντίστοιχο μέσο ανάστημα (178 πόντους) για τους άνδρες της ίδιας ηλικίας .

Λόγω της δυσμενούς αυτής μεταχείρισής τους ο αριθμός των αιτήσεων των γυναικών για την εισαγωγή στις Σχολές της Αστυνομίας κινείται στο 1/5 περίπου του αντίστοιχου αριθμού των ανδρών ενώ σημειώνονται και πολλαπλάσια ποσοστά αποκλεισμού γυναικών, μετά την υπομέτρηση και τις αθλητικές δοκιμασίες. Ενδεικτικά σημειώνουμε ότι, για το έτος 2003, μετά από την υπομέτρηση και τις αθλητικές δοκιμασίες, από 7730 άνδρες που υπέβαλαν αίτηση, αποκλείστηκαν 114, δηλ, το 1,47% των ανδρών, ενώ από τις 1606 γυναίκες που υπέβαλαν αίτηση, αποκλείστηκαν 505, δηλ. το 31,4% των γυναικών. Η κατάσταση κυμαίνεται σε παρεμφερή επίπεδα και για τα υπόλοιπα χρόνια, γεγονός το οποίο αποδεικνύει ότι η εφαρμογή των ελαχίστων ορίων του ΠΔ 90/2003 θέτει τις γυναίκες υποψήφιες για εισαγωγή στις σχολές της ΕΛ.ΑΣ. σε κατά πολύ μειονεκτικότερη θέση από αυτή των ανδρών.

Έτος	Σύνολο αποκλεισθέντων ανδρών	Ποσοστό επί των αιτήσεων	Σύνολο αποκλεισθεισών γυναικών	Ποσοστό επί των αιτήσεων
2003	114	1,47%	505	31,4%
2004	89	1,26%	420	25%
2005	316	2,97%	736	32,1%
2006	149	1,43%	400	18,2%
2007	70	0,93%	180	11,7%
2008	23	0,38%	123	10,3%
2009	167	2,7%	216	17,9%

- Η πρόβλεψη για κοινά όρια αθλητικών δοκιμασιών για άνδρες και γυναίκες υποψηφίους στις στρατιωτικές σχολές ελέγχεται, επίσης, ως έμμεση διάκριση λόγω φύλου, η οποία έγκειται στο γεγονός ότι η κατ' αρχήν ουδέτερη νομοθετική πρόβλεψη κοινών ορίων για τις αθλητικές δοκιμασίες, δεν ανταποκρίνεται εξίσου στις δυνατότητες και των δυο φύλων, όπως άλλωστε αναφέρουν και οι ειδικοί, αλλά προσιδιάζει στις δυνατότητες των ανδρών, με αποτέλεσμα να θέτει σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση τις γυναίκες υποψήφιες σε σύγκριση με τους άνδρες υποψήφιους.
- Στην περίπτωση της σφαίρας, θα μπορούσαμε επιπλέον να επιχειρηματολογήσουμε ότι η χρήση του ανδρικού ριπτικού οργάνου από τις γυναίκες υποψήφιες, αντίθετα από ό,τι συμβαίνει σε κάθε είδους αθλητική εκδήλωση, κάθε άλλο παρά ουδέτερη πρακτική αποτελεί. Έγγραφο του ΣΕΓΑΣ με α.π. 14903/28.01.2009 αναφέρει, μεταξύ άλλων: «Στον κλασσικό αθλητισμό τα όρια μεταξύ ανδρών και γυναικών είναι διαφορετικά, αφού διαφορετικές είναι και οι σωματικές δυνατότητες των δυο φύλων. Ακόμη και τα ριπτικά όργανα που χρησιμοποιούνται είναι διαφορετικά μεταξύ τους σε αγωνιστικό επίπεδο». Σε έγγραφο με α.π. 14741/ΧΤ/πξ, της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής αναφέρεται επίσης ότι «Οι επιδόσεις αθλητών Ολυμπιακού επιπέδου διαφέρουν σημαντικά ανάμεσα στα δυο φύλα. Οι απαιτήσεις, όσον αφορά στα όρια εισαγωγής στις στρατιωτικές σχολές, για τους άνδρες θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν εύκολες και προσβάσιμες

από υγιείς ανθρώπους. Αντίθετα, από τις γυναίκες, προαπαιτούνται σχετικές ικανότητες, αφού καλούνται α) να διαγωνιστούν με ανδρικό όργανο στη σφαίρα και β) να επιτύχουν έστω και μέτριες επιδόσεις στο μήκος, το οποίο όμως θέλει ιδιαίτερη τεχνική προσέγγιση στη βαλβίδα».

- Παραβιάζεται κατ' αυτόν τον τρόπο η αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση που διασφαλίζει την είσοδο στο επάγγελμα του αστυνομικού (άρθρα 4 παρ. 1, 5 και 3 περ. β. του ν. 3488/2006) δεδομένου ότι ο νομοθέτης εισάγει κατά φαινόμενο ουδέτερα ανατομικά και άλλα κριτήρια (κοινό ύψος και κοινά όρια αθλητικών δοκιμασιών) τα οποία καταλήγουν σε δυσμενή μεταχείριση και εν τέλει σε αποκλεισμό πολύ μεγάλου αριθμού γυναικών υποψηφίων από την εκπαίδευση που οδηγεί στο επάγγελμα του αστυνομικού.
- Όπως δε έχει επισημάνει και το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ)⁴ συνιστά έμμεση διάκριση σε βάρος των γυναικών, και συνεπώς παραβίαση του κοινοτικού δικαίου, μία εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική, η οποία ωστόσο αποδεικνύεται ότι έχει αρνητική επίδραση πάνω σε ένα πολύ μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών απ' ό,τι ανδρών, **εκτός εάν το κράτος μέλος κατορθώσει να αποδείξει** ότι η εν λόγω διάταξη, κριτήριο ή πρακτική, **δικαιολογείται από παράγοντες αντικειμενικούς και ξένους προς το φύλο**, και πληροί τα κριτήρια της αρχής της αναλογικότητας, έχει θεσπιστεί δηλ. για την επίτευξη νόμιμου στόχου, και τα μέσα για την επίτευξη του εν λόγω στόχου είναι πρόσφορα και αναγκαία. Επιπλέον, βάσει του κανόνα της αντιστροφής του βάρους της απόδειξης στις υποθέσεις που αφορούν διακρίσεις λόγω φύλου, ο θεσπίσας και εφαρμόζων την εν λόγω διάταξη, κριτήριο ή πρακτική, οφείλει να παρουσιάσει επαρκείς και πειστικές αποδείξεις ότι ο επιδιωκόμενος σκοπός είναι νόμιμος, και τα μέσα για την επίτευξή του είναι απολύτως αναγκαία και πρόσφορα.

Γ. Η ανεπαρκής αιτιολόγηση της έμμεσης διάκρισης λόγω φύλου από τη διοίκηση

Το ερώτημα που τίθεται με βάση τα προπαρατεθέντα είναι κατά πόσο η έμμεση αυτή διάκριση **μπορεί να δικαιολογηθεί** (βλ. άρθρο 3 περ. β ν. 3488/2006) από την :

- α. ύπαρξη νόμιμου σκοπού, ο οποίος είναι ανεξάρτητος από το φύλο, δηλαδή εάν τα κριτήρια αυτά υπηρετούν ένα νόμιμο σκοπό που δικαιολογεί τη διάκριση λόγω φύλου και
- β. την αρχή της αναλογικότητας, δηλαδή εάν τα τεθέντα κριτήρια
 - είναι κατάλληλα (πρόσφορα) για την επίτευξη του νόμιμου σκοπού
 - είναι αναγκαία για την επίτευξη του νόμιμου σκοπού.
 - είναι συναφή προς το νόμιμο σκοπό

Γ.1. Η μη επαρκής αιτιολόγηση της ύπαρξης νόμιμου σκοπού

Όπως έχουμε ήδη προείπει, η ΕΛ.ΑΣ. θεωρεί ότι η έμμεση διάκριση προκύπτει από το δεδομένο της κοινής πείρας ότι οι άνδρες είναι υψηλότεροι των γυναικών και δικαιολογείται από λόγους δημόσιου συμφέροντος, συναπτόμενους προς τις απαιτήσεις του αστυνομικού επαγγέλματος. Οι θέσεις του ΣΤΠ ως προς το ζήτημα της αιτιολογίας είναι ότι αυτή δεν είναι επαρκής για τους ακόλουθους λόγους:

Α. Η νομολογία (απόφαση ΣτΕ 1247/2008), την οποία επικαλείται η ηγεσία της ΕΛ.ΑΣ. δεν είναι παγιωμένη, αφού απορρέει από μία μόνο απόφαση η οποία

⁴Ενδεικτικά αναφέρουμε: Υπόθεση 170/84 Bilka-Kaufhaus , Συλλ. 1986, σ. 1607, Υπόθεση C-278/93 Freers and Speckmann Συλλ. 1996, σ. 1-1165, Υπόθεση C-243/95 Hill and Stapleton Συλλ. 1998, σ. I-3739 καθώς και οι κοινές υποθέσεις C-279/96 έως C-281/96 Ansaldo Energia and Others Συλλ. 1998, σ. I-5025.

αποδέχεται την προκύπτουσα από την θεσμοθέτηση του κοινού ελαχίστου αναστήματος του 1.70 εκ. έμμεση διάκριση σε βάρος των γυναικών, αλλά κάνει αποδεκτή την αιτιολόγησή της επικαλούμενη γενικώς «λόγους δημοσίου συμφέροντος άσχετους με το φύλο των υποψηφίων, συναπτόμενους προς τις απαιτήσεις του αστυνομικού επαγγέλματος». Υφίσταται, ωστόσο, και αντίθετη νομολογία των δικαστηρίων της ουσίας (π.χ. αποφάσεις 1255/2007 και 1256/2007 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών), σύμφωνα με τις οποίες η υφιστάμενη έμμεση διάκριση δεν αιτιολογείται νόμιμα στην περίπτωση που εξετάζουμε, επειδή **δεν προκύπτει σαφώς από τις συγκεκριμένες διατάξεις ή άλλα στοιχεία**, σε συνδυασμό με τα διδάγματα της κοινής πείρας, ότι το συγκεκριμένο ελάχιστο ανάστημα αποτελεί κριτήριο κατάλληλο, αναγκαίο και πρόσφορο για τον προσδιορισμό της καταλληλότητας των υποψηφίων ως αστυνομικών.

Β. Δεν εξειδικεύεται το δημόσιο συμφέρον το οποίο υποστηρίζεται ότι εξυπηρετεί η συγκεκριμένη ρύθμιση. Η ΕΛ.ΑΣ. δεν έχει διεξαγάγει κάποια επιστημονική έρευνα σχετικά με την επίδραση του ορίου του ύψους στη συμμετοχή των γυναικών στην αστυνομία ούτε έχει αξιολογήσει μέχρι σήμερα τη συνάφεια του κριτηρίου αυτού με την αποτελεσματική επιτέλεση του αστυνομικού έργου. Αντιθέτως, όπως φαίνεται και στο **Παράρτημα** του παρόντος εγγράφου, η διεθνής βιβλιογραφία είναι πλούσια σχετικά με την επιτυχή άσκηση του αστυνομικού έργου εκ μέρους γυναικών με πολύ μετριότερα σωματομετρικά κριτήρια, σε χώρες στις οποίες η παρουσία των γυναικών στις τάξεις της αστυνομίας είναι πολύ παλαιότερη και πολύ ευρύτερη. Συναφώς σημειώνεται η **απόφαση ΣτΕ ΟΛ 1917/1998**, επί της οποίας στηρίχθηκε η κατάργηση των ποσοστώσεων εισαγωγής στις σχολές της ΕΛ.ΑΣ. σε βάρος των γυναικών, και η οποία αναφέρεται ρητά στην αιτιολογική έκθεση του άρθρου 20 του ν. 3103/2003. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή οι επικαλούμενοι λόγοι δημοσίου συμφέροντος δεν αποτελούν, λόγω της γενικότητάς τους, σε συνδυασμό και με τα διδάγματα της κοινής πείρας, κριτήρια συγκεκριμένα και πρόσφορα, ώστε να επιτρέπουν το δικαστικό έλεγχο. Παρόμοιες είναι και οι αποφάσεις από 1918/1998 έως και 1928/1998 της Ολομελείας του ΣτΕ.

Γ. Η επίκληση της γενικής και αόριστης έννοιας των διδαγμάτων της κοινής πείρας παρίσταται προβληματική στο μέτρο που υπό την ομπρέλα της έννοιας αυτής μπαίνουν διάφορες αρχές και υποκειμενικές παράμετροι *«ιδία συλλογισμοί και κρίσεις περί της εξελίξεως των βιοτικών σχέσεων, των πραγματικών καταστάσεων κλπ., συναγόμενες επαγωγικώς εκ της καθ' ημέραν παρατηρήσεως, των κοινών επιστημονικών γνώσεων, της ασκήσεως τέχνης ή επαγγέλματος, ή συμμετοχής εις τας συναλλαγάς ή βιοτικές σχέσεις εν γένει⁵»*. Η μη λυσιτελής επίκληση της έννοιας αυτής προκύπτει αν αναλογιστούμε ότι δεν υφίστανται διδάγματα της κοινής πείρας, σύμφωνα με τον ανωτέρω ορισμό (εξέλιξη βιοτικών σχέσεων, πραγματικές καταστάσεις συναγόμενες επαγωγικώς από την καθ' ημέραν παρατήρηση, άσκηση τέχνης ή επαγγέλματος και εν γένει βιοτικές σχέσεις) επί των οποίων να μπορεί να εξαχθεί αντικειμενικά η ικανότητα των γυναικών για την αποτελεσματική άσκηση των απαιτήσεων του αστυνομικού έργου, αφού αφενός η συμμετοχή των γυναικών στην άσκηση του αστυνομικού έργου είναι ιδιαίτερα πρόσφατη, αφετέρου δεν τους είχε δοθεί, λόγω των ποσοστώσεων, η δυνατότητα να συμμετέχουν σε όλες τις δραστηριότητες του έργου αυτού, αλλά μόνο σε πολύ περιορισμένες και δη κυρίως σε εργασίες γραφείου. Για τους παραπάνω λόγους θεωρούμε ότι διδάγματα κοινής πείρας σε σχέση με την δυνατότητα των γυναικών να επιτελούν αποτελεσματικά αστυνομικό έργο δεν έχουν ακόμη διαμορφωθεί, και συνεπώς, η επίκληση των διδαγμάτων της κοινής πείρας, όπως και η επίκληση των λόγων δημοσίου συμφέροντος, αποτελούν κενό γράμμα, χωρίς συγκεκριμένο περιεχόμενο, το οποίο να μπορεί να εξειδικευθεί και να ελεγχθεί από τον δικαστή.

Γ2. Η μη επαρκής αιτιολόγηση της τήρησης της αρχής της αναλογικότητας

⁵ Γ. Ράμμος, Εγχειρίδιο Αστικού Δικονομικού Δικαίου 1980, τ.β./σελ. 743

Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας⁶, όλα τα μέσα ασκήσεως της κρατικής εξουσίας, ο νόμος, η δικαστική απόφαση και η διοικητική πράξη, πρέπει να πληρούν τα τρία κριτήριά της, να είναι δηλαδή α) **κατάλληλα**, ήτοι πρόσφορα για την πραγμάτωση του επιδιωκόμενου σκοπού, β) **αναγκαία**, ώστε να προκαλούν τον ελάχιστο δυνατό περιορισμό στον ιδιώτη ή το κοινό και τέλος γ) **εν στενή εννοία αναλογικά**, να τελούν δηλαδή σε εσωτερική αλληλουχία με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ώστε η αναμενομένη ωφέλεια να μην υπολείπεται της επερχομένης εξ αυτών βλάβης (ΑΠ 43/2005).

Στην περίπτωση την οποία εξετάζουμε, για να είναι σύμφωνες οι συγκεκριμένες διατάξεις του ΠΔ 90/2003 με την αρχή της αναλογικότητας, θα πρέπει τα θεσπιζόμενα υπ' αυτών κριτήρια να έχουν τεθεί για την επιδίωξη νόμιμου σκοπού και να είναι πρόσφορα, αναγκαία και συναφή με την επίτευξη του συγκεκριμένου σκοπού. Επί της ουσίας τα ερωτήματα που τίθενται είναι τα ακόλουθα:

- Πώς συνδέεται η εφαρμογή καθαρά ανδρικών προτύπων τόσο στα όρια του ελαχίστου αναστήματος όσο και στα όρια των αθλητικών δοκιμασιών, με τον χαρακτήρα και την αποστολή της ΕΛ.ΑΣ.; Αυτό αποδεικνύεται επαρκώς με τρόπο που να μπορεί να ελέγχεται από το δικαστή;⁷
- Η εφαρμογή των ανδρικών προτύπων είναι ο ελάχιστος δυνατός περιορισμός μέσω του οποίου μπορεί να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός;
- Η ωφέλεια από τους τεθέντες στην πρόσβαση των γυναικών περιορισμούς είναι σημαντικότερη από την επελθούσα εξ αυτών βλάβη;

Θα πρέπει η ΕΛ.ΑΣ να δύναται να αποδείξει **με επιστημονικές μεθόδους και μελέτες** τη συνάφεια της θεσμοθέτησης του 1.70 ως ελάχιστου ύψους, καθώς και των ανδρικών ορίων ως κοινών ορίων των αθλητικών δοκιμασιών, με την αποτελεσματική άσκηση του αστυνομικού έργου, όπως επίσης να δικαιολογεί ότι η βλάβη που επέρχεται στο κοινωνικό σύνολο από την απαγόρευση πρόσβασης στις σχολές της Αστυνομίας του 80% των γυναικών είναι λιγότερο σημαντική από την ωφέλεια που προκαλείται στο κοινωνικό σύνολο από τον αποκλεισμό αυτό. Θεωρούμε ότι καμία τέτοια μελέτη δεν υφίσταται, επειδή, εάν υφίστατο, και μάλιστα με αποτελέσματα τα οποία δικαιώνουν τις επιλογές της, η ΕΛ.ΑΣ. θα την είχε προσκομίσει. Άλλωστε, η ΕΛ.ΑΣ. δεν διέθετε ούτε τα στοιχειώδη στατιστικά στοιχεία σχετικά με την επίπτωση της υψομέτρησης και των αθλητικών δοκιμασιών κατά φύλο, τα οποία αναγκάστηκε να συγκεντρώσει μετά από αίτημα του ΣΤΠ. Σε κάθε περίπτωση, δεν αρκεί η επίκληση γενικώς και αορίστως των διδαγμάτων της κοινής πείρας αλλά απαιτείται ενδελεχής και ειδική αιτιολόγηση των νομοθετικών επιλογών ως προς την εφαρμογή των κριτηρίων της αναλογικότητας.

IV. Τα συμπεράσματα του ΣΤΠ

Με βάση λοιπόν όσα αναλυτικά εκτέθηκαν ανωτέρω, ο ΣΤΠ θεωρεί ότι:

1. Τα θεσπιζόμενα από το ΠΔ 90/2003 ελάχιστα όρια ύψους και αθλητικών δοκιμασιών μόνο εκ πρώτης όψεως συνιστούν ουδέτερα κριτήρια

⁶ Στο εθνικό δίκαιο, η αναλογικότητα, ως γενική αρχή του δικαίου, αναγνωριζόμενη παγίως από τη νομολογία των δικαστηρίων, διέπει την όλη δημοσία δράση και δεσμεύει το νομοθέτη, το δικαστή και τη διοίκηση. Στο ευρωπαϊκό δίκαιο η συγκεκριμένη αρχή θεωρείται ως έχουσα υπόσταση συνταγματικής αρχής και θεμελιώδους δικαιώματος⁶, αναφέρεται δε σε πληθώρα αποφάσεων του ΔΕΚ

⁷ Στο άρθρο 12, απρ. 1 του ν. 2713/1999, είχε υιοθετηθεί η διατύπωση ότι το αστυνομικό επάγγελμα απαιτεί αυξημένο επίπεδο μυϊκής δύναμης, ταχύτητας και αντοχής, κριτήρια τα οποία, κατά τα διδάγματα της κοινής λογικής και πείρας, διαθέτουν, λόγω βιολογικών ιδιομορφιών, οι άνδρες. Συνάγεται δηλαδή ότι αποτελεί δίδαγμα της κοινής λογικής και πείρας ότι, λόγω βιολογικών ιδιομορφιών, μόνο οι άνδρες διαθέτουν εκείνο το αυξημένο επίπεδο μυϊκής δύναμης, ταχύτητας και αντοχής, το οποίο και αποτελεί «conditio sine qua non» για την αποτελεσματική άσκηση των απαιτήσεων του αστυνομικού έργου.

2. Τα κριτήρια αυτά ουδόλως είναι ουδέτερα αφού εισάγουν έμμεση διάκριση σε βάρος των γυναικών κατά την εισαγωγή στις Σχολές της Αστυνομίας, αποκλείοντας το 80% των γυναικών τουλάχιστον από την πρόσβαση σε αυτήν, όπως αποδεικνύεται τόσο από τις σχετικές έρευνες, όσο και από την ανάλυση των στατιστικών στοιχείων που προσκομίζουν οι ίδιες οι αστυνομικές αρχές.
3. Η έμμεση αυτή διάκριση δεν αιτιολογείται επαρκώς, εφόσον δεν αποδεικνύεται:
 - α. Με ποιον τρόπο συνδέεται με τον επιδιωκόμενο νόμιμο σκοπό της εκτέλεσης της αποστολής της ΕΛ.ΑΣ. και
 - β. Με ποιους τρόπους πληροί τα τρία κριτήρια της αρχής της αναλογικότητας: καταλληλότητα, αναγκαιότητα, συνάφεια
4. Η ΕΛ.ΑΣ. δεν προσκομίζει κανένα επιστημονικό δεδομένο προς στήριξη των ισχυρισμών της.
5. Η εθνική νομολογία έχει παγιωθεί μόνο ως προς το γεγονός του ότι τα κριτήρια αυτά συνιστούν έμμεση διάκριση σε βάρος των γυναικών. Ως προς το εάν η διάκριση αυτή είναι θεμιτή ως επαρκώς αιτιολογημένη ή αθέμιτη, η νομολογία δεν έχει παγιωθεί και υπάρχουν αποφάσεις και προς τις δυο κατευθύνσεις.
6. Αντίθετα, η νομολογία του ΔΕΚ είναι σαφέστατη ως προς την κατεύθυνση της υποχρέωσης της τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών ως προς την πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση για άσκηση συγκεκριμένων επαγγελμάτων αλλά και ως προς την άρση των εμποδίων πρόσβασης των γυναικών στα επαγγέλματα αυτά. Κατά παγία νομολογία⁸ α) η διάταξη του άρθρου 2 παράγραφος 2 της οδηγίας 76/207/ΕΟΚ (νυν άρθρο 14 της οδηγίας 2006/54/ΕΚ), που επιτρέπει αποκλίσεις από την αρχή της ίσης μεταχείρισης όταν το φύλο είναι παράγοντας καθοριστικής σημασίας για την άσκηση ορισμένου επαγγέλματος, εισάγει απόκλιση από ατομικό δικαίωμα και πρέπει να ερμηνεύεται στενά και να διασφαλίζεται η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας, η οποία περιλαμβάνεται μεταξύ των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου⁹ και β. δεν επιτρέπεται ο αποκλεισμός των γυναικών από μια εργασία, με μόνη αιτιολογία ότι είναι κατά μέσο όρο λιγότερο ψηλές και λιγότερο εύρωστες έναντι του μέσου όρου των ανδρών (απόφαση Schnorbus C-203/03, σκέψη 46).
7. Στην ίδια κατεύθυνση κινούνται και η διεθνής επιστημονική έρευνα και αρθρογραφία σχετικά με την πρόσβαση των γυναικών σε στρατιωτικά ή αστυνομικά επαγγέλματα, τονίζοντας την θετική συνεισφορά των γυναικών και την ανάγκη καταβολής προσπάθειας για άρση των ανισοτήτων.
8. Επίσης προς την ίδια κατεύθυνση κινείται διεθνώς και η πλειοψηφία των κρατών, η πολιτική βούληση των οποίων εκδηλώνεται προς την πλευρά της ενίσχυσης της παρουσίας των γυναικών στα επαγγέλματα αυτά.

⁸ Ενδεικτικά αναφέρουμε 222/84 (Marguerite Johnston, C-273/97C-285/98 Tanja Kreil κατά Bundesrepublik Deutschland, C-79/99 Schnorbus κατά Land Hessen, C-203/03 Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Αυστρίας

⁹ Marguerite Johnston, όπ. παρ. σκέψη 36.

V. Οι προτάσεις του ΣτΠ

Ο ΣτΠ, ενεργών ως φορέας παρακολούθησης και προώθησης της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας, προτείνει:

Α. Τη νομοθετική τροποποίηση του κοινού για τα δύο φύλα κατώτατου ορίου ύψους ως προϋπόθεση για την εισαγωγή στις σχολές της ΕΛ.ΑΣ., ώστε να εξυπηρετούνται αναλογικά και τα δύο φύλα. Θα μπορούσε να ληφθεί ως γνώμονας και η πρόσφατη απόφαση του ΓΕΕΘΑ για τροποποίηση των ορίων για την εισαγωγή των υποψηφίων σε ΑΣΕΙ και ΑΣΣΥ, με την οποία το ελάχιστο ανάστημα των γυναικών μειώθηκε από 1.65 σε 1.60 μέτρα.

Β. Τη νομοθετική τροποποίηση των ορίων των αθλητικών δοκιμασιών με επαναφορά των ορίων σε ό,τι ίσχυε προ της άρσης των περιορισμού των ποσοστώσεων, και ρίψη του γυναικείου ριπτικού οργάνου στη σφαιροβολία γυναικών.

Γ. Να ληφθεί μέριμνα για μία κατά το δυνατόν πιο άμεση ρύθμιση του ζητήματος, λόγω και της εκκρεμότητας προς τη χώρα πίεσης των οργάνων της Ε.Ε. για το ζήτημα

Δ. Να υιοθετηθεί μία ενδιάμεση ρύθμιση ούτως ώστε τα μειωμένα όρια να ισχύσουν και κατά τις φετινές εισαγωγικές διαδικασίες.

Σταματίνα Γιαννακούρου
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Ειδικός επιστήμονας: Μαρία Καραγεώργου, τηλ.: 210 - 7289762

Συν.: Παράρτημα (Η Κυπριακή εμπειρία) σελ. 13-17

Γνωστοποίηση :

Υπουργό Προστασίας του Πολίτη

κ. Μιχάλη Χρυσοχοϊδη

Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

Π. Κανελλοπούλου 4,

101.77 Αθήνα

Κοινοποίηση :

- Γενική Γραμματέα Ισότητας των Φύλων

κα Μαρία Στρατηγάκη

Γραμματεία Ισότητας των Φύλων

Δραγατσανίου 8,

105. 59 Αθήνα

- Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας

Αντιστράτηγο κ. Ελευθέριο Οικονόμου

Π. Κανελλοπούλου 4, Αθήνα, ΤΚ 10177

- Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης

1) Δ/ση Διεθνών Σχέσεων

Τμήμα Ευρωπαϊκών θεμάτων και συνεργασίας

με τις υπηρεσίες της Ε.Ε. (III)

Πειραιώς 40

101.82 Αθήνα

2) Δ/ση Όρων Εργασίας

Τμήμα Ισότητας των Φύλων

Πειραιώς 40

101.82 Αθήνα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Η ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Στις **31.10.2006** ο **Αρχηγός της Κυπριακής Αστυνομίας** ζήτησε από την **Επίτροπο Διοικήσεως** (Θεσμό αντίστοιχο του Συνηγόρου του Πολίτη) να τοποθετηθεί ως προς το ζήτημα της **τροποποίησης του συστήματος πρόσληψης γυναικών στην Αστυνομία**. Η Επίτροπος Διοικήσεως συνέταξε μία πολυσέλιδη έκθεση στο οποίο εξέθεσε τις θέσεις της για το ζήτημα. **Οι απόψεις της Κυπριακής Επιτρόπου Διοικήσεως έγιναν δεκτές από την κρατική ηγεσία**, και **δεν** υπήρξε τροποποίηση των ελαχίστων ορίων ύψους και αθλητικών δοκιμασιών.

Παρατίθεται απόσπασμα της έκθεσης της Επιτρόπου Διοικήσεως της Κύπρου, στο οποίο περιέχονται σημαντικά επιστημονικά δεδομένα¹⁰, ως εξής:

«3.2. Ο Αρχηγός Αστυνομίας, υπέβαλε τη δεύτερη πρόταση του, για καθιέρωση ενιαίου ύψους και ίδιου βαθμού δυσκολίας αθλητικών εξετάσεων για άνδρες και γυναίκες υποψήφιους/ες, στον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως με επιστολή ημερομηνίας 30.10.2006, ζητώντας του να προωθήσει την αναγκαία τροποποίηση των περί Αστυνομίας (Γενικών) Κανονισμών του 1989 έως 2004.

3.3. Με βάση την ισχύουσα νομοθετική ρύθμιση¹¹ οι άνδρες υποψήφιοι απαιτείται να έχουν ύψος όχι μικρότερο του 1.65μ. και οι γυναίκες του 1.60μ. Οι υποψήφιοι απαιτείται, επίσης να επιτύχουν σε δοκιμασία αθλητικών γυμναστικών αγωνισμάτων¹² ως εξής:

- Άλμα εις μήκος τουλάχιστον 2.5μ για τους άνδρες και 1.5μ για τις γυναίκες (τρεις προσπάθειες).
- Άλμα εις ύψος τουλάχιστον 1.00μ για τους άνδρες και 0.70μ για τις γυναίκες (τρεις προσπάθειες).
- Δρόμος 1.000μ για τους άνδρες και 800μ για τις γυναίκες, μέσα σε μέγιστο χρόνο 5' και 20'' αντίστοιχα (μία προσπάθεια).

3.4. Η εισήγηση του Αρχηγού Αστυνομίας είναι να τροποποιηθούν οι σχετικοί Κανονισμοί έτσι ώστε:

- Το απαιτούμενο ύψος να είναι όχι μικρότερο από 1.65μ και για τα δύο φύλα.
- Να υιοθετηθεί ενιαίο άλμα εις μήκος τουλάχιστον 2.5μ και για τα δύο φύλα.
- Να υιοθετηθεί ενιαίο άλμα εις ύψος τουλάχιστον 1.00μ και για τα δύο φύλα.
- Να υιοθετηθεί ενιαία απόσταση 1.000μ δρόμος μέσα στον ίδιο μέγιστο χρόνο 5' και 20'' και για τα δύο φύλα.

3.5. Η πιο πάνω εισήγηση με προβλημάτισε ιδιαίτερα. Λαμβάνοντας υπόψη μου την επιχειρηματολογία στήριξης αυτής της εισήγησης (αντίστοιχη με αυτήν των παραγράφων 2.1. έως 2.5. πιο πάνω) είναι προφανές ότι έγινε προς το σκοπό περιορισμού του αριθμού των γυναικών που θα προσλαμβάνονται στην Αστυνομία ή τουλάχιστο τη μη αύξηση τους.

3.6. Η βιολογική διαφορετικότητα της γυναίκας δεν αμφισβητείται. Κατά την πάγια μάλιστα νομολογία του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων η δυσμενής μεταχείριση που συνδέεται με τη βιολογική διαφορετικότητα της γυναίκας συνιστά ευθεία διάκριση λόγω φύλου¹³. Λόγω αυτής ακριβώς της βιολογικής διαφοράς τα ρεκόρ που σημειώνουν οι αθλητές σε διάφορα αγωνίσματα διαφέρουν ανάλογα με το φύλο τους. Σύμφωνα με στοιχεία που μου δόθηκαν από τον Κυπριακό Οργανισμό

¹⁰ Η πλήρης έκθεση είναι στη διάθεση του ΣΤΠ.

¹¹ Κανονισμός 4(1)(ε).

¹² Κανονισμός 4(1)(θ), Πίνακας Β'.

¹³ C-394/96.

Αθλητισμού, το Παγκύπριο ρεκόρ στο άλμα εις μήκος είναι για τους άνδρες 7.86μ και για τις γυναίκες 6.80μ. (διαφορά ενός μέτρου). Στο άλμα εις ύψος το ρεκόρ για τους άνδρες είναι 2.28μ και για τις γυναίκες 1.90μ (διαφορά 0.40μ περίπου). Στο δρόμο 100μ το ρεκόρ για τους άνδρες είναι 10.22 δεύτερα και για τις γυναίκες 11.34 (δεν υπάρχουν στοιχεία για αγώνισμα δρόμου 1000μ). Προκύπτει, δηλαδή, ότι κατά τη θεσμοθέτηση του Πίνακα Β΄, του Κανονισμού 4(1)(θ), ο νομοθέτης έλαβε υπόψη τις διαφορές στις επιδόσεις των αθλητών στα συγκεκριμένα αγωνίσματα ανάλογα με το φύλο τους και καθιέρωσε αντίστοιχους βαθμούς δυσκολίας στις γυμναστικές εξετάσεις των υποψηφίων για πρόσληψη στην Αστυνομία.

3.7. Το δικαίωμα της μη διάκρισης δεν παραβιάζεται μόνο όταν δεν υπάρχει ίση μεταχείριση των ίσων αλλά και όταν τα κράτη χωρίς μια αντικειμενική και λογική εξήγηση δεν διαφοροποιούν τη μεταχείριση εκείνων των ατόμων τα οποία βρίσκονται σε διαφορετική βάση από τους υπόλοιπους¹⁴. Η ισχύουσα νομοθετική ρύθμιση με βάση την οποία απαιτούνται χαμηλότερες επιδόσεις στις γυμναστικές εξετάσεις για τις γυναίκες υποψήφιας, δεν δίδει προβάδισμα σε αυτές δεδομένου ότι, εκ των πραγμάτων λόγω της βιολογικής τους διαφοράς, βρίσκονται σε δυσμενέστερη θέση έναντι των ανδρών συνυποψηφίων τους. Αντίθετα, η ισχύουσα νομοθετική ρύθμιση θέτει τις γυναίκες σε ίση βάση δεδομένου ότι τους επιτρέπει να αποδώσουν σύμφωνα με τις πραγματικές τους σωματικές δυνατότητες».

Στη συνέχεια, η έκθεση αφιερώνει ένα μεγάλο τμήμα, στην επιστημονική προσέγγιση του ζητήματος και σε στοιχεία σχετικών ερευνών, αλλά και νομολογίας:

«Η ακαδημαϊκή προσέγγιση του προβληματισμού για την απασχόληση γυναικών στην Αστυνομία

6. Παρόμοιοι με του Αρχηγού Αστυνομίας προβληματισμοί και ανησυχίες εκφράζονται διεθνώς από άνδρες αστυνομικούς, οι οποίοι, σύμφωνα με επιστημονικά ευρήματα, βλέπουν τις γυναίκες συναδέλφους τους αρνητικά, θεωρώντας τις τελευταίες ως σωματικά αδύναμες, ευκολοσυγκίνητες, συναισθηματικές, ανίκανες να εξασφαλίσουν σεβασμό από τους πολίτες και όχι αρκετά επιθετικές.¹⁵ Επιπρόσθετα, οι άνδρες αστυνομικοί προβλέπουν ότι οι γυναίκες συνάδελφοι θα αποτύχουν και αμφισβητούν κατά πόσο οι τελευταίες μπορούν να αποκτήσουν τις ίδιες ικανότητες και να επιτύχουν στην εργασία τους όπως και οι ίδιοι. Πρόκειται για απόψεις που αντικρούονται από σωρεία ακαδημαϊκών μελετών και επιστημονικών ευρημάτων, από τα οποία ενδεικτικά αναφέρω τα εξής.

6.1. Υπάρχουν ισχυρά αποδεικτικά στοιχεία ότι τόσο οι γυναίκες όσο και οι άνδρες είναι το ίδιο ικανοί για αστυνομική εργασία,¹⁶ όπως για παράδειγμα σε σχέση με τις περιπολίες,¹⁷ την ικανοποίηση του πολίτη,¹⁸ τη φυσική και σωματική ικανότητα,¹⁹ τη

¹⁴ Thlimmenos v. Greece [GC], n.34369/97, CEDH 2000-IV.

¹⁵ Balkin J., "Why Policemen don't like Policewomen", *Journal of Police Science and Administration*, 30, (1988): 16, Daniel J. Bell. "Policewomen: Myths and Realities", *Journal of Police Science and Administration* 10, no.1. (1982): 112-120., Hunt, J. "The logic of sexism among police", *Women and Criminal Justice*, 2, (1990):3-30, Martin, S. (1980) *Breaking and Entering: Policewomen on Patrol*, Berkeley: University of California Press, Martin, S. and Jurik, N. (1996) *Doing Justice, doing gender: Women in law and criminal justice occupations*, Thousand Oaks, CA: Sage, Palombo, J.B. (1992) "Attitudes, training, performance, and retention of female and minority police officers", in G. Felkenes and P.C. Unsigner (eds), *Diversity, affirmative action and law enforcement* (pp.57-90).

¹⁶ Martin, S., Jurik, N. (1996), *Doing Justice, doing gender: Women in law and criminal justice occupations*, Thousand Oaks, CA: Sage.

¹⁷ Bloch, P. and Anderson, D. (1974) *Policewomen on patrol: Final Report*, Washington, DC: Police Foundation, Sherman, J.L. "An evaluation of policewomen on patrol in a suburban police department", *Journal of Police Science and Administration*, 3 (1975): 434-438, Townsey, R. (1982) "Female patrol officers: A review of the physical capability issue", in B. Price and N. Skoloff (Eds), *The Criminal Justice System and Women*, (pp.431-426), New York: Clark Broadman.

¹⁸ Sherman, J.L. "An evaluation of policewomen on patrol in a suburban police department", *Journal of Police Science and Administration*, 3 (1975).

δεκτικότητα σε σωματική εκπαίδευση,²⁰ και την αντιμετώπιση βίαιων καταστάσεων.²¹ Έρευνες έχουν, επίσης, καταδείξει ότι σε ορισμένους τομείς σχετικούς με την επιβολή του νόμου, οι γυναίκες αστυνομικοί είναι πιο κατάλληλες από τους άντρες συναδέλφους τους.²²

6.2. Οι γυναίκες συνήθως διαφέρουν από τους άντρες συναδέλφους τους στον τρόπο που αστυνομεύουν, χωρίς αυτό, όμως, να σημαίνει ότι η αστυνόμηση που προσφέρει το γυναικείο προσωπικό είναι κατώτερη σε ποιότητα και αποτελεσματικότητα από αυτή που προσφέρουν οι άνδρες συνάδελφοι τους. Οι γυναίκες αστυνομικοί γενικά αποφεύγουν την κλιμάκωση μιας αντιπαράθεσης με πολίτη σε βίαιο επεισόδιο και παρουσιάζονται περισσότερο ικανές να μεσολαβήσουν για την επίλυση φιλονικιών. Οι γυναίκες κρίνονται πιο ικανές να εφαρμόζουν μορφές κοινοτικής αστυνόμησης, όπως ο «Αστυνομικός της Γειτονιάς», όπου απαιτείται αστυνόμηση προληπτικού χαρακτήρα και συνεργασίας με τον πολίτη, καθώς και η δημιουργία μιας σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ των μερών.²³ Επιπρόσθετα, κρίνονται πιο ικανές να χειρίζονται καταγγελίες που αφορούν ευαίσθητα θέματα, όπως βία στην οικογένεια, βιασμοί και σεξουαλικές παρενοχλήσεις, χωρίς να μειώνουν τη σοβαρότητα του αδικήματος.²⁴ Η αυξημένη δε παρουσία τους στον επαγγελματικό χώρο μειώνει τα προβλήματα που σχετίζονται με το φύλο, όπως διάκριση λόγω φύλου και σεξουαλική παρενόχληση.²⁵

6.3. Η αύξηση σε αριθμό των γυναικών αστυνομικών μπορεί, επίσης, να μειώσει τη χρήση υπερβολικής βίας και να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της αστυνομίας και την ποιότητα της εξυπηρέτησης προς το κοινό. Ενδεικτικά αναφέρω μια ανάλυση των καταγγελιών εναντίον αστυνομικών και παραπόνων από πολίτες για την περίοδο 1990 -1999,²⁶ στις αστυνομικές δυνάμεις του Λος Άντζελες και Cincinnati, σύμφωνα με την οποία ο μέσος άνδρας αστυνομικός είναι κατά 8½ φορές πιθανότερο να δεχτεί καταγγελία, από τις γυναίκες συναδέλφους του, και κατά 2 μέχρι 3 φορές πιο πιθανόν να δεχτεί εναντίον του παράπονο από πολίτη για τη χρήση αδικαιολόγητης και υπερβολικής βίας.

6.4. Πυρήνα του σεξισμού που παρατηρείται αποτελεί η ανησυχία των ανδρών αστυνομικών για την διαφορά του βαθμού της μυϊκής δύναμης μεταξύ των δύο φύλων. Η φυσική εν τούτοις δύναμη δεν αποτελεί ενδεικτικό της αποτελεσματικότητας του αστυνομικού οργάνου στην εργασία ή της ικανότητας του να αντιμετωπίζει επιτυχώς επικίνδυνες καταστάσεις.²⁷ Δεν έχει καταγραφεί μέχρι σήμερα καμία περίπτωση όπου υπήρξε αρνητική κατάληξη μιας υπόθεσης λόγω της έλλειψης μυϊκής δύναμης ή επιθετικότητας από μέρους της γυναίκας αστυνομικού.²⁸

¹⁹ Townsey, R. (1982) "Female patrol officers: A review of the physical capability issue", in B. Price and N. Skoloff (Eds), *The Criminal Justice System and Women*, (pp.431-426), New York: Clark Broadman

²⁰ Moldon, J., "Female Police Officers – Training Implications", *Law and Order: The Magazine for Police Management*, 45(8), (1985): 10.

²¹ Grennan, A.S. "Findings on the role of officer gender in violent encounters with citizens", *Journal of Police Science and Administration*, 15, (1987): 78-85, Moldon, J., "Female Police Officers – Training Implications", *Law and Order: The Magazine for Police Management*, 45(8), (1985): 10.

²² Palombo, J.B. (1992) "Attitudes, training, performance, and retention of female and minority police officers", in G. Felkenes and P.C. Unsigner (eds), *Diversity, affirmative action and law enforcement* (pp.57-90).

²³ Grennan, A.S. "Findings on the role of officer gender in violent encounters with citizens", *Journal of Police Science and Administration*, 15, (1987): 78-85, Independent Commission on the Los Angeles Police Department (1991), p.83, Sherman, J.L. "A psychological view of women in policing", *Journal of Police Science and Administration*, 1, (1973): 383-394.

²⁴ R.J. Homant and D.B. Kennedy, "Police perceptions of spouse abuse – a comparison of male and female officers", *Journal of Criminal Justice*, 13 (1985): 29-47.

²⁵ National Center for Women and Policing (2003), *Hiring and Retaining More Women: Advantages to Law Enforcement Agencies*, p.9.

²⁶ National Center for Women and Policing (1992), *Men, Women and Excessive Force: A Tale of Two Genders*, p.2.

²⁷ Daniel J. Bell. "Policewomen: Myths and Realities", *Journal of Police Science and Administration* 10, no.1. (1982): 112-120.

²⁸ Michael, T. Charles, "Performance and socialization of female recruits in the Michigan State Police training academy," *Journal of Police Science and Administration* 10(1981): 209-223. Για σύντομη περίληψη της διεθνής

Επιστημονικά ευρήματα καταδεικνύουν ως κύριο λόγο για αυτό εξωγενείς παράγοντες που είναι αδύνατο να ελεγχθούν ή την λανθασμένη κρίση του αστυνομικού οργάνου τη δεδομένη στιγμή.²⁹

6.5. Τα κριτήρια ύψους που τίθενται για εισαγωγή στην Αστυνομική Δύναμη, καθώς και τα δυσανάλογα υψηλά κριτήρια για τις εξετάσεις σωματικών ασκήσεων, σύμφωνα με την έρευνα του *National Center for Women and Policing, Tearing Down the Wall: Physical Agility Testing in Police Selection*,³⁰ δεν αποτελούν ενδεικτικό της μεταγενέστερης επιτυχούς ή όχι εκτέλεσης των καθηκόντων από τα αστυνομικά όργανα, αλλά ενδεχομένως να εισάγουν έμμεση διάκριση, αφού επιστημονικά ευρήματα υποδεικνύουν την πιθανότητα αυτά τα κριτήρια να αποβλέπουν κυρίως στην απόρριψη σημαντικού αριθμού γυναικών. Το Ανώτατο Δικαστήριο των Ηνωμένων Πολιτειών έκρινε ότι τα κριτήρια ύψους εισήγαγαν διάκριση λόγω φύλου και διέταξε την κατάργησή τους.³¹

6.6. Σύμφωνα με τις καθοδηγητικές γραμμές που δίνει το *Equal Employment Opportunity Commission* (Αμερικής), εάν οι εξετάσεις σωματικών ασκήσεων είναι τέτοιες που να περιορίζουν την επιτυχία των γυναικών σε λιγότερο από το 80% από αυτή των ανδρών, τότε το βάρος της απόδειξης θα επιβαρύνει τον Αρχηγό Αστυνομίας, ο οποίος θα πρέπει να αποδείξει ότι οι εξετάσεις είναι σχετικές με τα καθήκοντα του αστυνομικού, ανάλογες της επιχειρηματικής αναγκαιότητας και αποτελούν το λιγότερο διακριτικό μέσο για επιλογή του πιο κατάλληλου υποψηφίου.³²

6.7. Μελέτες έχουν καταδείξει επίσης, ότι άλλα χαρακτηριστικά ενός αστυνομικού οργάνου είναι πιο επιθυμητά και αποτελεσματικά από την απλή μυϊκή δύναμη, όπως η ικανότητα να εξουδετερώνει την πιθανή κλιμάκωση ενός περιστατικού σε περιστατικό βίας³³ και να διατηρεί την ψυχραιμία του/της σε αντιπαραθέσεις που πιθανόν να προκύψουν.³⁴ Η επιμονή στη μυϊκή δύναμη ως κύριο και βασικό προσόν για την αποτελεσματική διεκπεραίωση αστυνομικών καθηκόντων, ειδικότερα λαμβανομένου υπόψη του ότι το 80-90% της αστυνόμευσης αποτελείται από υπηρεσίες και λειτουργίες που δεν έχουν άμεση σχέση με την ενεργή καταστολή του εγκλήματος, δεν δικαιολογείται, ενώ μπορεί ταυτόχρονα να οδηγήσει σε έμμεση διάκριση λόγω φύλου στον τομέα της απασχόλησης.

6.8. Στην υπόθεση *United States v. Virginia*,³⁵ η οποία αφορούσε τη μη εισδοχή γυναικών σε Στρατιωτικό σχολείο, το Ανώτατο Δικαστήριο των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής αποφάνθηκε ότι αυτό συνιστούσε παραβίαση της αρχής της μη διάκρισης και εισήγαγε άμεση διάκριση λόγω φύλου. Συγκεκριμένα, γνωμοδότησε ότι το κράτος πρέπει να αποδείξει με γνήσια αιτιολογία, και όχι με γενικεύσεις και υποθέσεις που αφορούν τους ρόλους και τις ικανότητες του γυναικείου φύλου, το επιχείρημα που προβάλλει. Το κρίσιμο ερώτημα ήταν κατά πόσο μπορεί το κράτος να αρνηθεί σε εκείνες τις γυναίκες που έχουν τη θέληση και την ικανότητα, τη φοίτηση στη Στρατιωτική Σχολή, το οποίο και απαντήθηκε από το Δικαστήριο αρνητικά».

έρευνας στο θέμα δείτε Joseph Balkin, "Why policemen don't like policewomen", *Journal of Police Science and Administration*, 16, no.1 (1988):29-38.

²⁹ Michael, T. Charles, "Women in Policing; The Physical Aspect," *Journal of Police Science and Administration* 10, no.2 (1982): 194-205.

³⁰ Δημοσιεύτηκε στο *Police Quarterly*, 3 (2003).

³¹ *Dothard v. Rawlinson*, 433 U.S. 321(1977).

³² Equal Employment Opportunity Commission, 29 CFR Ch. XIV, Subpart D, 7-1-01 Edition.

³³ Daniel J. Bell. "Policewomen: Myths and Realities", *Journal of Police Science and Administration* 10, no.1. (1982): 112-120.

³⁴ Marlene W. Lehtinen, "Sexism in Police Departments", *Trial Magazine*, September 1976, 52-55.

³⁵ *United States v. Virginia*, 519 U.S. 515, 116 S.Ct. 2264, 135 L.Ed.2d. 735 (1996).